

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE

2006. június 29. *

A C-308/04. P. sz. ügyben,

az **SGL Carbon AG** (székhelye: Wiesbaden [Németország], képviselik: M. Klusmann és K. Beckmann Rechtsanwälte)

fellebbezőnek

a Bíróság alapokmányának 56. cikke alapján 2004. július 19-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselek: A. Bouquet és M. Schneider, valamint H. Gading, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes az elsőfokú eljárásban,

* Az eljárás nyelve: német.

a **Tokai Carbon Co. Ltd** (székhelye: Tokió [Japán]),

a **Nippon Carbon Co. Ltd** (székhelye: Tokió),

a **Showa Denko KK** (székhelye: Tokió),

a **GrafTech International Ltd**, korábban UCAR International Inc (székhelye: Wilmington [Amerikai Egyesült Államok]),

a **SEC Corp** (székhelye: Amagasaki [Japán]),

The Carbide/Graphite Group Inc (székhelye: Pittsburgh [Amerikai Egyesült Államok])

felperesek az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, R. Silva de Lapuerta (előadó), P. Kūris, G. Arestis és J. Klučka bírák,

főtanácsnok: L. A. Geelhoed,
hivatalvezető: K. Sztranc tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. szeptember 15-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2006. január 19-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- ¹ Az SGL Carbon AG (a továbbiakban: SGL Carbon) fellebbezésével az Elsőfokú Bíróság T-236/01., T-239/01., T-244/01–T-246/01., T-251/01. és T-252/01. sz., Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítélete (EBHT 2004., II-1181. o.; a továbbiakban: megtámadott ítélet) rendelkező része 2. pontjának hatályon kívül helyezését kéri annyiban, amennyiben az elutasította a keresetet az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/E-1/36.490 „grafitelektrodák”-ügy) 2001. július 18-án hozott 2002/271/EK bizottsági határozat (HL 2002. L 100., 1. o.; a továbbiakban: vitatott határozat) 3. és 4. cikke megsemmisítésére irányuló részében.

Jogi háttér

A 17. rendelet

- 2 A Szerződés [81]. és [82]. cikkének végrehajtásáról szóló, 1962. február 6-i 17. (első) tanácsi rendelet (HL 1962. L 13.; 204. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o., a továbbiakban: a 17. rendelet) 15. cikke kimondja:

„(1) A Bizottság határozattal 100-tól 5 000 elszámolási egységig terjedő összegű bírságot szabhat ki a vállalkozásokra vagy a vállalkozások társulásaira, ha szándékosan vagy gondatlanságból:

[...]

- b) a 2. cikk szerinti kérelemben vagy a 4. és 5. cikk szerinti bejelentésben helytelen vagy félrevezető információt szolgáltatnak; vagy

[...]

(2) A Bizottság határozattal 1 000-tól 1 000 000 elszámolási egységig terjedő, vagy annál nagyobb összegű bírságot szabhat ki a vállalkozásokra vagy a vállalkozások társulásaira, de a bírság mértéke nem haladhatja meg a jogsértésben részt vevő egyes

vállalkozások megelőző éves üzleti forgalmának 10%-át, ha a vállalkozások szándékosan vagy gondatlanságból:

a) megsértik a Szerződés [81]. cikkének (1) bekezdését vagy [82]. cikkét [...]

[...]

A bírság összegének megállapításakor a jogsértés súlyát és időtartamát is figyelembe kell venni.

[...]”

A bírságkiszabási iránymutatás

- 3 A 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló bizottsági iránymutatás (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o.; a továbbiakban: bírságkiszabási iránymutatás) preambulumban előírja:

„Az [...] iránymutatás által felvázolt elveknek biztosítaniuk kell, hogy a Bizottság határozatai a vállalkozások és a Bíróság előtt átláthatóak és pártatlanok legyenek, ugyanakkor fenn kell tartaniuk a vonatkozó jogszabályok alapján a bírságok

kiszabása tekintetében az összforgalom 10%-ának korlátain belül a Bizottságra ruházott mérlegelési jogkört. E mérlegelésnek azonban egységes és megkülönböztetéstől mentes, a versenyszabályok megsértésének büntetése terén kitűzött célokkal összhangban álló politikát kell követnie.

A bírság összegének meghatározásánál alkalmazandó új módszer – amelyik a súlyosító, illetve az enyhítő körülmények figyelembevételével megfelelően növelt, illetve csökkentett alapösszegeből indul ki – a következő szabályokat követi.”

Az engedékenységi közlemény

- 4 A Bizottság a kartell ügyek esetében a pénzbírságok alóli mentességről és a pénzbírságok csökkentéséről szóló, 1996. július 18-i 96/C 207/04 bizottsági közleményében (HL 1996. C 207., 4. o.; a továbbiakban: engedékenységi közlemény) meghatározta azokat a feltételeket, amelyek esetén a vizsgálat során együttműködő vállalkozásokat mentesíteni lehet a bírság megfizetése alól, illetve az egyébként rájuk kiszabandó bírságot csökkenteni lehet.
- 5 A közlemény A. pontjának (5) bekezdése:

„A vállalkozás vele való együttműködése csak egyike azon tényezőknek, amelyeket a Bizottság figyelembe vesz a bírság összegének megállapítása során [...]”

Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény

- 6 Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Kétszeres eljárás alá vonás vagy büntetés tilalma

1. Ha valakit egy állam büntető törvényének és büntető eljárási törvényének megfelelően egy bűncselekmény kapcsán már jogerősen felmentettek vagy elítéltek, e személlyel szemben ugyanennek az államnak az igazságszolgáltatási szervei ugyane bűncselekmény miatt nem folytathatnak büntető eljárást, és vele szemben abban büntetést nem szabhatnak ki.

2. Az előző bekezdés rendelkezései nem képezik akadályát annak, hogy az adott állam büntető törvényeinek és büntető eljárási törvényeinek megfelelően az eljárást újból megindítsák, ha új, vagy újjól fog feltárt tények, vagy az eljárás alapvető hibái természetüknél fogva kihatással vannak a meghozott ítéletre.

3. A jelen Cikk rendelkezéseitől az Egyezmény 15. cikkére hivatkozással nem lehet eltérni.”

Az eljárás és a vitatott határozat alapjául szolgáló tényállás

7 A megtámadott ítéletben az Elsőfokú Bíróság az alábbiak szerint összegezte az előtte benyújtott kereset alapjául szolgáló tényállást:

„1 A 2002/271/EK határozatával [...] a Bizottság megállapította, hogy számos vállalkozás vett részt az EK 81. cikk (1) bekezdése és az Európai Gazdasági Térségről szóló, 1992. május 2-i megállapodás (HL L 1., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 52. kötet, 3. o.); a továbbiakban EGT-megállapodás) 53. cikkének (1) bekezdése szerinti megállapodásokban és összehangolt magatartásokban a grafitelektróda ágazatban.

2 A grafitelektródákat alapvetően nyersacél elektromos íves kemencében történő termelésére használják. A nyersacél ilyen kemencében történő előállítását alapvetően újrafeldolgozási folyamat, amely során az acélhulladékot új acéllá alakítják át, ellentétben a klasszikus termelési folyamattal, amely során vasércből oxigén kohókban nyerik ki az acélt. Az elektromos kemencében kilenc, három oszlopba rendezett grafitelektródát használnak az acélhulladék olvasztására. Figyelemmel a fúziós folyamat intenzitására, egy egység elektróda nagyjából nyolcóránként használódik el. Egy elektróda gyártási ideje körülbelül két hónap. A termelési folyamat során a grafitelektródák semmilyen más termékkel nem helyettesíthetők.

3 A grafitelektródák iránti kereslet közvetlen kapcsolatban áll az elektromos íves kemencében történő acélgyártással. Az fő vevők az acélgyártók, akik a kereslet körülbelül 85%-át képviselik. 1998-ban a világ bruttó acéltermelése elérte a

800 millió tonnát, amelyből 280 millió tonnát elektromos íves kemencében állítottak elő [...].

[...]

- 5 A 80-as években a műszaki fejlesztések lehetővé tették az egy tonna acél előállításánál felhasznált elektródák mennyiségének jelentős csökkentését. Az acéligazgatás ugyanezen időszakban jelentős átalakítási folyamaton esett át. Az elektródák iránti kereslet csökkenése az elektróda világipar átalakításához vezetett. Számos üzem bezárt.

- 6 2001-ben kilenc nyugati termelő látta el az európai piacot grafit elektródával [...].

- 7 A 17. rendelet 14. cikkének (3) bekezdését alkalmazva [...] a Bizottság tisztviselői 1997. június 5-én egyidejű helyszíni vizsgálatot tartottak [egy grafit elektróda-gyártónál].

- 8 Ugyanezen a napon a Federal Bureau of Investigation (FBI) ügynökei az Egyesült Államokban számos gyártó telephelyén házkutatást tartottak. A házkutatások eredményeként büntetőeljárás indított az SGL ellen [...] kartellbűncse-

lekmény miatt. Minden vádlott bűnösnek vallotta magát az ellenük felhozott vádakban és vállalta a bírság megfizetését, amelyet a hatóságok az SGL esetében 135 millió amerikai dollárban (USD) [rögzítettek]

[...]

- 10 A vevők egyik csoportja háromszoros kártérítés és a kamatok (*triple damages*) iránt polgári jogi eljárást indított az SGL [...] ellen az Egyesült Államokban.
- 11 Kanadában [...] 2000 júliusában az SGL bűnösnek vallotta magát és vállalta 12,5 millió CAD összegű bírság megfizetését a [kanadai versenyjog] megsértése miatt. A kanadai acélgyártók 1998 júniusában polgári jogi eljárást indítottak az SGL ellen kartellbűncselekmény miatt.
- 12 A Bizottság 2000. január 24-én kifogásközlést küldött az érintett vállalkozásoknak. A közigazgatási eljárás 2001. július 18-án a [vitatott] határozat meghozatalával végződött, amelyben a Bizottság a felperes vállalkozások terhére rőtta, hogy az árakat világszinten rögzítették, valamint hogy a nemzeti és regionális termékpiacokat a »hazai gyártó« elve alapján felosztották: [...] az SGL [...] Európa [egy részéért felelt]; [...]
- 13 A [vitatott] határozat szerint a kartell alapelvei az alábbiak voltak:
 - a grafitelektródák árát világszinten rögzíteni kell;

- az egyes vállalkozások által érvényesített árra vonatkozó döntéseket kizárólag az elnök vagy az igazgatók hozhattak;

 - a »hazai gyártónak« rögzítenie kellett a »területére« vonatkozó árat, amit a többi gyártó »követett«;

 - a »nem hazai piacok«, vagyis olyan piacok tekintetében, ahol nem volt jelen semmilyen »hazai« gyártó, az árakat egyhangúlag kellett rögzíteni;

 - a »nem hazai« gyártók nem versenyezhettek agresszívan és ki kellett vonulniuk mások »hazai« piacáról;

 - a kapacitást nem volt szabad növelni (a japán gyártóknak csökkenteniük kellett a kapacitásukat);

 - a kartellben közreműködő gyártók körén kívül tilos volt a technológia-transzfer.
- 14 A [vitatott] határozat ezt követően kifejti, hogy a hivatkozott alapelveket a több szinten megtartott kartelltalálkozókon, így a vezetők találkozásán, »munka«-találkozókon, az európai gyártóknak (a japán gyártók nélküli) találkozásán, a nemzeti vagy regionális találkozókon hajtották végre, amelyeket meghatározott piacoknak, valamint a vállalkozások közötti kétoldalú megállapodások megkötésének szenteltek.

[...]

- 16 A vitatott határozatban megállapított tényállás és jogi értékelés alapján a Bizottság bírságot szabott ki az érintett vállalkozásokra, amelynek összegét a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatásban [...] és a kartell ügyek esetében a pénzbírságok alóli mentességről és a pénzbírságok csökkentéséről szóló közleményben [...] szabályozott módszer szerint állapította meg [...]
- 17 A [vitatott] határozat rendelkező részének 3. cikke az alábbi bírságokat állapítja meg:

az SGL: 80,2 millió euró;

[...]

- 18 A rendelkező rész 4. cikke arra kötelezi az érintett vállalkozásokat, hogy a [vitatott] határozat közlésétől számított három hónapon belül fizessék meg a bírságot, nemteljesítés esetén 8,04% kamatot kötelesek fizetni.”

Az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás és a megtámadott ítélet

- 8 Az SGL Carbon és a vitatott határozat többi címzettje a hivatkozott határozat megsemmisítése iránti keresetet nyújtottak be az Elsőfokú Bírósághoz.

- 9) A megtámadott ítéletben az Elsőfokú Bíróság különösen a következőket állapította meg és mondta ki:

„[...]

2) A T-239/01. sz., SGL Carbon kontra Bizottság ügyben:

- 69 114 000 EUR-ban állapítja meg a 2002/271 határozat 3. cikkében a felperesre kiszabott bírság összegét;

- a keresetet ezt meghaladó részében elutasítja;

[...]”

A felek kérelmei a Bíróság előtt

- 10) Az SGL Carbon azt kéri, hogy a Bíróság:
- részlegesen hatályon helyezze kívül a T-239/01. sz. ügyben hozott megtámadott ítéletet, amennyiben az elutasítja a vitatott határozat 3. és 4. cikke ellen benyújtott keresetet;

- másodlagosan: csökkentse a felperesre a hivatkozott határozat 3. cikkében kiszabott bírságot, valamint annak 4. cikkében és a Bizottság 2001. július 23-i levelében meghatározott kamatot;

- szintén másodlagosan: utalja vissza az ügyet az Elsőfokú Bíróság elé, hogy ez utóbbi a Bíróság jogi koncepciójának megfelelő új ítéletet hozzon;

- kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

11 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

- utasítsa el a keresetet;

- kötelezze a felperest a költségek viselésére.

A szóbeli szakasz újbóli megnyitására vonatkozó kérelmekről

12 A Bíróság hivatalához 2006. február 24-én érkezett levéllel az SGL kérte, hogy a Bíróság rendelje el a szóbeli szakasz újbóli megnyitását az eljárási szabályzat 61. cikke alapján.

- 13 Kérelme alátámasztására az SGL Carbon előadja, hogy a főtanácsnoknak a jelen fellebbezés tárgyában ismertetett indítványa nem minden esetben idézi helyesen a felek állításait és az Elsőfokú Bíróság által tett megállapításokat. Az indítvány továbbá számos olyan érvet és feltételezést tartalmaz, amelyet a felek ez ideig nem vetettek fel a felek az írásbeli beadványaikban, és amelyet nem vitattak meg a tárgyaláson. Ez az indítvány ezért nem volt alkalmas az ítélet megfelelő előkészítésére és kivételesen további észrevételek megtétele szükséges azelőtt, hogy a Bíróság véglegesen dönt az ügyben.
- 14 E tekintetben elég arra emlékeztetni, hogy sem a Bíróság alapokmánya, sem pedig eljárási szabályzata nem teszi lehetővé, hogy a felek észrevételeket tegyenek válaszként a főtanácsnok indítványra (lásd például a C-17/98. sz., Emesa Sugar ügyben 2000. február 4-én hozott végzés [EBHT 2000., I-665. o.] 2. pontját).
- 15 Másrészt az SGL Carbon által a szóbeli szakasz újbóli megnyitásának alátámasztására előadott indok tekintetében arra kell utalni, hogy a Bíróság eljárási szabályzata 61. cikkének megfelelően a Bíróság hivatalból, a főtanácsnok javaslatára vagy a felek kérelmére is elrendelheti a szóbeli eljárás újbóli megnyitását az eljárási szabályzat 61. cikkének megfelelően, ha úgy véli, hogy a tényállás nincs kellően feltárva, vagy ha azt olyan érv alapján kellene eldönteni, amely nem került megvitatásra a felek között (lásd többek között a C-209/01. sz., Schilling és Fleck-Schilling ügyben 2003. november 13-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-13389. o.] 19. pontját és a C-30/02. sz., Recheio – Cash & Carry ügyben 2004. június 17-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-6051. o.] 12. pontját).
- 16 Jelen ügyben a Bíróság úgy véli, hogy a jelen fellebbezés eldöntéséhez szükséges minden tényrel rendelkezik.
- 17 Következésképpen nem szükséges elrendelni a szóbeli szakasz újbóli megnyitását.

A fellebbezésről

- 18 Az SGL Carbon fellebbezésének alátámasztása céljából hét jogalpra hivatkozik: az ugyanazon ügyben korábban kiszabott szankciók figyelembevételére vonatkozó kötelezettség (a *ne bis in idem* elve) megszegése, az alapösszeg téves megállapítása a felperesre kiszabott bírság összegének meghatározása során, a bírság tévesen helybenhagyott növelése az 1997-es vizsgálatot megelőzően tett telefonos figyelemztetések miatt, a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdése alapján a bírságnak a világméretű konszolidált forgalom 10%-ának megfelelő felső korlátja téves figyelmen kívül hagyása, a felperes védelemhez való jogának korlátozása a nem megfelelő iratbetekintés miatt, a felperes fizetési képességének jogsértő figyelmen kívül hagyása, és a megállapított kamatok jogszerűtlensége.

Az első jogalpról, amely a harmadik államok hatóságai által korábban kiszabott szankciók figyelembevételével kapcsolatos kötelezettség (a ne bis in idem elve) megsértésére vonatkozik

A felek érvei

- 19 Az SGL Carbon előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság jogszerűtlenül vonta kétségbe a *ne bis in idem* elvének alkalmazhatóságát, egyrészt az Amerikai Egyesült Államok és Kanada, másrészt a Közösség közötti viszony tekintetében, három téves érvelésre alapozva, amelyek a megtámadott ítélet 134., 136., 137., 140. 142. és 143. pontjában szerepelnek.
- 20 Álláspontjának alátámasztására a felperes különösen a Bíróság 7/72. sz., Boehringer Mannheim kontra Bizottság ügyben 1972. december 14-én hozott ítéletére hivatkozik (EBHT 1972., 1281. o.).

- 21 Az SGL Carbon pontosítja, hogy az Elsőfokú Bíróság megállapításával ellentétben a jelen ügyben fennáll a jogilag védett jog szükséges egységessége. Továbbá nem releváns az, hogy létezik-e erre vonatkozó egyezmény, tekintettel a már kiszabott szankciók figyelembevételével kapcsolatos kötelezettségre.
- 22 A felperes álláspontja szerint, még ha az Elsőfokú Bíróság megalapozottan elutasíthatta is a *ne bis in idem* elvének alkalmazását a harmadik államok tekintetében, az arányosság és a méltányosság elve alapján figyelembe kellett volna venni az ezen államokban korábban kiszabott szankciókat.
- 23 A Bizottság álláspontja szerint a felperes megalapozatlanul hivatkozott a büntetések halmozásának tilalmára. Ugyanis a *ne bis in idem* elvét nem lehet olyan helyzetekre alkalmazni, amelyben harmadik államok is szabtak ki büntetést.
- 24 A Bizottság előadja, hogy a versenyjognak mások a céljai az Amerikai Egyesült Államokban, mint a Közösségben. Másrészt a kérdéses szabályok a versenyt nem világszinten védik. A releváns amerikai szabályozás az Egyesült Államok piacán folyó versenyre vonatkozik, míg a hatályos közösségi szabályozás célja a közös piacon folyó verseny torzításának megelőzése.
- 25 A Bizottság ebből azt a következtetést vonja le, hogy az Elsőfokú Bíróság helyesen döntött úgy, hogy a *ne bis in idem* elve a jelen ügyben nem alkalmazandó.

A Bíróság álláspontja

- 26 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy a *ne bis in idem* elve, amelyet az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikke is elismer, a közösségi jog alapvető jogelve, amelynek megtartását a bíróságok biztosítják (lásd különösen a 18/65. és 35/65. sz., Gutmann kontra Euratom Bizottság egyesített ügyekben 1966. május 5-én hozott ítélet [EBHT 1966., 149. o.] 172. pontját és a C-238/99. P., C-244/99. P., C-245/99. P., C-247/99. P., C-250/99. P.–C-252/99. P. és C-254/99. P. sz., Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. október 15-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-8375. o.] 59. pontját).
- 27 A fenti elv megsértésére hivatkozó jogalap megalapozottságának megvizsgálása érdekében meg kell állapítani, amint azt az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 140. pontjában helyesen kifejtette, hogy a Bíróság nem döntötte el azt a kérdést, hogy a Bizottság köteles-e figyelembe venni a valamely harmadik állam hatóságai által kiszabott szankciót abban az esetben, ha ezen intézmény által és az említett hatóságok által valamely vállalkozás ellen felhozott tények azonosak, miközben a Bíróság a Bizottság és valamely harmadik állam hatóságai által vitatott tények azonosságát a fent meghatározott vizsgálat előfeltételül szabta.
- 28 A *ne bis in idem* elvének hatályával kapcsolatban olyan esetben, amikor a harmadik állam hatóságai közbeléptek az adott állam területén hatályos versenyjog szerinti büntetékiszabási hatáskörükben eljárva, meg kell jegyezni, hogy a vitatott kartell nemzetközi összefüggések között működött, amelyet többek között a területükön a harmadik országok jogrendjébe való beavatkozás jellemez.
- 29 Meg kell jegyezni ebben a tekintetben, hogy ezen államok hatóságai, amelyek feladata a szabad verseny védelme a területi illetékességük körében, a hivatkozott államokban érvényes követelményeknek vannak alávetve. Ugyanis a más államok

jogrendjét a versenyjog területén megalapozó tényezők nemcsak meghatározott célokat és célkitűzéseket tartalmaznak, hanem különös anyagi szabályok elfogadásához, valamint a közigazgatási, büntetőjogi vagy polgári jogi területen teljesen eltérő jogkövetkezményekhez vezetnek, amennyiben a hivatkozott államok hatóságai megállapították a versenyjog szabályainak megsértését.

- 30 Ezzel szemben teljesen más az a jogi helyzet, amelyben a versenyjog területén csak a közösségi jogot és egy vagy több tagállam jogát kell alkalmazni valamely vállalkozás esetén, vagyis olyan helyzet, amelyben a kartell kizárólag az Európai Közösség jogrendjének területi hatályán belül működik.
- 31 Ebből következik, hogy amikor a Bizottság valamely vállalkozás – akár nemzetközi jellegű kartellból származó – jogellenes magatartását szankcionálja, a Bizottság célja a közös piacon belül a szabad verseny védelme, amely az EK 3. cikk (1) bekezdésének g) pontja alapján a Közösség alapvető célkitűzése. Ugyanis a közösségi szinten védett jogtárgy sajátosságai miatt a Bizottságnak az erre vonatkozó hatásköre alapján tett értékelése jelentősen különbözhet a harmadik államok hatóságai által végzett értékeléstől.
- 32 Ezért az Elsőfokú Bíróság helyesen döntött úgy a megtámadott ítélet 134. pontjában, hogy a *ne bis in idem* elve nem alkalmazható olyan helyzetben, amikor a harmadik államok jogrendje és versenyhatóságai a saját jogkörükben eljárva avatkoznak közbe.
- 33 Másrészt az Elsőfokú Bíróság azt is helyesen állapította meg, hogy nem volt más olyan jogelv, amely kötelezővé tette volna a Bizottság számára azt, hogy a harmadik államokban a felperes ellen folytatott eljárásokat és kiszabott szankciókat figyelembe vegye.

- 34 Ebben a tekintetben meg kell állapítani – amint azt az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 136. pontjában megjegyezte –, hogy nincs olyan nemzetközi jogi elv, amely megtiltaná a különböző államokban hatáskörrel rendelkező hatóságok számára, hogy valamely természetes vagy jogi személy ellen ugyanazon tények alapján eljárást folytassanak, amelyek alapján egy harmadik államban már eljárást folytattak. Továbbá nincs olyan nemzetközi közjogi szerződés, amely alapján a Bizottság a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése szerinti bírság kiszabása során köteles lenne valamely harmadik állam hatósága által, a versenyjog területén ráruházott hatáskörében eljárva kiszabott bírságot figyelembe venni.
- 35 Fontos ehhez hozzátenni, hogy az Európai Közösségek és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya között, versenyjogi szabályaik végrehajtása során a nemzetközi udvariasság elvének alkalmazásáról szóló, 1991. szeptember 23-án és 1998. június 4-én kötött megállapodások (HL L 95., 47. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 121. o. és HL L 173., 28. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 318. o.) csupán eljárásjogi gyakorlati kérdésekre korlátozódnak, mint a versenyhatóságok közötti információcsere és együttműködés, és nem tartalmazznak semmilyen szabályt a fenti megállapodások részesei által kiszabott bírságok figyelembevételére vonatkozóan.
- 36 Végül a felperes által másodlagosan hivatkozott, az arányosság és méltányosság elvének az Elsőfokú Bíróság általi megsértését illetően fontos megjegyezni, hogy a harmadik államok hatóságai által kiszabott bírságok a Bizottságnak a közösségi versenyjog megsértése miatti bírság kiszabására vonatkozó hatáskörében biztosított mérlegelési jogköre során vehetők csupán figyelembe. Következésképpen bár nem kizárt, hogy a Bizottság figyelembe vegye a harmadik államok hatóságai által korábban kiszabott bírságot, mindenesetre erre nem köteles.
- 37 Ugyanis a Bizottság által a bírságok összegének meghatározásakor követendő elrettentési cél arra irányul, hogy biztosítsa, hogy a vállalkozások a közös piacon végzett tevékenységük során tiszteletben tartsák az EK-Szerződésben meghatározott

versenyszabályokat (lásd ebben az értelemben a 41/69. sz., ACF Chemiefarma kontra Bizottság ügyben 1970. július 15-én hozott ítélet [EBHT 1970., 661. o.] 173–176. pontját). Ebből az következik, hogy a közösségi versenyszabályok megsértése miatt kiszabott bírságok elrettentő erejének értékelése során a Bizottság nem köteles figyelembe venni a vállalkozásra valamely harmadik állam versenyszabályainak megsértése miatt esetlegesen kiszabott szankciókat.

- 38 Következésképpen az Elsőfokú Bíróság nem követett el jogban való tévedést azzal, hogy a megtámadott ítélet 144–148. pontjában megállapította, miszerint a kiszabott bírság összegének megállapítása jogszerű volt.
- 39 A fenti megfontolásokra figyelemmel az első jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

A második jogalapról, amely szerint a felperesre kiszabott bírság meghatározása során tévesen állapították meg az alapösszeget

A felek érvei

- 40 Az SGL Carbon előadja, hogy a bírság kiszámítása során az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta az alapösszeg meghatározásának kritériumait, ami vagy az egyenlő bánásmód elve megsértésének vagy mérlegelési hibának minősül.

- 41 A felperes előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság által követett érvelés három szempontból téves. Először, indokolatlan az Elsőfokú Bíróság által a vállalkozások bizonyos csoportja tekintetében elvégzett számítás, amelynek keretében először összeadták a különböző piaci résztvevők piaci részesedését és forgalmát az átlagos forgalom, illetve piaci részesedés kiszámítása érdekében. Másodsor, az Elsőfokú Bíróság által a piaci részesedés tekintetében megállapított eltérések olyan jelentősek, hogy az Elsőfokú Bíróság nem tekinthette megalapozottan e vállalkozásokat azonos módon, ugyanazon csoportba tartozónak. Harmadsor, a vitatott határozat többi címzettje tekintetében az Elsőfokú Bíróság „kényszerítő oknak” minősítette a piaci részesedések sokkal kisebb különbségei miatt a fokozatosabb és arányosabb bírság kiszabását, anélkül, hogy ezeket a megfontolásokat a felperesre is alkalmazta volna.
- 42 Az SGL Carbon ebből arra a következtetésre jut, hogy az Elsőfokú Bíróság értékelése különösen hátrányos volt a számára, amikor a bírság kiszámításának elveit matematikailag alkalmazta a helyzetre. A fenti számítási hibák következtében az Elsőfokú Bíróság által megállapított bírságot további 5,1–12,2 millió EUR-val csökkenteni kellene az alkalmazott számítási módszer alapján.
- 43 A Bizottság előadja, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat alapján a bírság megállapítása során mérlegelési jogkörrel rendelkezik, ami ellentétben áll valamely pontos matematikai képlet alkalmazásával. Amennyiben – amint a jelen ügyben is – a jogsértést több vállalkozás követte el, értékelni kell mindegyik esetében a kartellben való részvételük egymáshoz viszonyított jelentőségét.
- 44 A Bizottság álláspontja szerint az Elsőfokú Bíróság helyesen gyakorolta a felülvizsgálati jogkörét ebben a kérdésben, mégpedig a felperes előnyére. Az Elsőfokú Bíróság megállapította ugyanis, hogy amikor a Bizottság a kartell résztvevőit csoportokba sorolja, nem köteles kizárólag és számszerűleg az egyes vállalkozások forgalmát figyelembe venni. Különösen, az Elsőfokú Bíróság állás-

pontja szerint jogszerű volt a kartell tagjainak csoportokra osztása, ami az azonos csoportba tartozó vállalkozások esetében azonos alapösszeg megállapításához vezetett.

- 45 A Bizottság végül előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság a bírság kiszámításának módszerére vonatkozó megállapításai nem sértették az egyenlő bánásmód elvét.

A Bíróság álláspontja

- 46 Meg kell állapítani, amint az az állandó ítélkezési gyakorlatból következik (lásd különösen a C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P.–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri A/S és társai kontra Európai Közösségek Bizottsága egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-5425. o.] 240–243. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot), hogy a Bizottság széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkezik a bírság kiszámításának módszerére tekintetében, és ebben a körben számos tényezőt figyelembe vehet, a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében meghatározott forgalomra vonatkozó felső korlát figyelembevételével.
- 47 A Bíróság azt is kiemelte, hogy az iránymutatásban meghatározott számítási módszer számos rugalmassági tényezőt tartalmaz, ami lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy a mérlegelési jogkörét a 17. rendelet 15. cikkének szabályai szerint, a Bíróság értelmezését figyelembe véve gyakorolhassa (lásd a fent hivatkozott Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 267. pontját).
- 48 A Bíróság feladata annak megállapítása, hogy az Elsőfokú Bíróság helyesen értékelte-e a hivatkozott mérlegelési jogkör Bizottság általi gyakorlását.

- 49 Ebben a tekintetben meg kell jegyezni, hogy az Elsőfokú Bíróság részletesen megvizsgálta azt a kérdést, hogy következetes és objektív módon történt-e a vállalkozásoknak – a bíróság alapösszege megállapítása céljából történő – három csoportba osztására vonatkozó mennyiségi korlátok megállapítása.
- 50 Amint azt az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 217–219. pontjában kifejtette, a kartellben részt vevő vállalkozások három csoportba történő osztása és a különböző alapösszegek megállapítása során a Bizottság a vitatott határozat szerinti időszakban a kartell tagjai által az érintett termékeknek a világpiacon való értékesítésével elért tényleges forgalmat és piaci részesedést vette alapul.
- 51 Az Elsőfokú Bíróság arra a következtetésre jutott a megtámadott ítélet 224–226. pontjában, hogy az alapösszeg megválasztása, ami az első csoportban – ahová az SGL Carbon is tartozott – lévő vállalkozások számára 40 millió EUR összeget eredményezett, nem volt önkényes, és nem lépte túl a Bizottság erre vonatkozó mérlegelési jogkörét.
- 52 Ebben a tekintetben fontos megállapítani azt, hogy a felperes érvelése a Bizottság által alkalmazott és az Elsőfokú Bíróság által megerősített osztályozási rendszert vitatja, mivel álláspontja szerint a forgalom és piaci részesedés tekintetében az érintett vállalkozások között fennálló összes különbségnek minden részt vevő vállalkozás számára eltérő csoport formájában, és így különböző alapösszegben kellett volna megmutatkoznia.
- 53 Ez az érvelés elfogadhatatlan.

- 54 Amint az az Elsőfokú Bíróság fent leírt megállapításaiból következik, az utóbbi azt vizsgálta, hogy a Bizottság a fenti vállalkozások csoportokba osztására, valamint a mennyiségi küszöbök meghatározására vonatkozó módszerét szabályosan és következetesen alkalmazta-e. Az Elsőfokú Bíróság azt is megvizsgálta, hogy a vállalkozások azonos csoporton belüli osztályozása megfelelően következetes és tárgyilagos volt-e más csoportokkal összevetve.
- 55 Hozzá kell tenni, hogy az a tény, miszerint a kartell többi tagja a rájuk irányadó sajátos körülményekre tekintettel más csoportba került, nem vonhatja kétségbe az Elsőfokú Bíróságnak a felperes besorolására vonatkozó megállapításait.
- 56 Következésképpen a Bizottság által elvégzett és az Elsőfokú Bíróság által jóváhagyott csoportokra osztás összeegyeztethető az egyenlő bánásmód elvével is.
- 57 A fentiekre tekintettel a megtámadott ítélet nem tartalmaz erre vonatkozóan jogban való tévedést.
- 58 Így a második jogalap elfogadhatatlan.

Az alapösszeg 25%-os növelésére vonatkozó harmadik jogalapról

A felek érvei

- 59 Az SGL Carbon álláspontja szerint az alapösszegnek az Elsőfokú Bíróság által megerősített, a többi vállalkozásnak a küszöbönálló bizottsági vizsgálatról való

értesítése miatti 25%-os, illetve 15,5 millió EUR-s növelése indokolatlan volt. Az Elsőfokú Bíróság erre vonatkozó megállapításai ugyanis tévesek, mivel a felperesnek olyan tényeket róttak fel, amelyek nagy részét nem bizonyították, és amelyeket korábban sem a kifogásközlésben, sem a vitatott határozatban nem kifogásoltak.

- 60 Az SGL Carbon álláspontja szerint az Elsőfokú Bíróság három okból is tévesen értékelte a telefonhívásait. Először, az Elsőfokú Bíróság nem vette figyelembe azt a tényt, hogy a felperes magatartása nem volt tilos és ezért azt a *nulla poena sine lege* elve alapján nem lehetett volna szankcionálni. Másodszor, az Elsőfokú Bíróság megsértette az *in dubio pro reo* elvét azzal, hogy sem a Bizottság, sem a saját megállapításaiban nem bizonyított tényeket fogadott el. Harmadszor, az Elsőfokú Bíróság megsértette az egyenlő bánásmód elvét.
- 61 A Bizottság előadja, hogy a felperes első és harmadik – a *nulla poena sine lege* elvének és az egyenlő bánásmód elvének megsértésére vonatkozó – érve elfogadhatatlan, mivel azokat már az első fokon is előadta, és az SGL Carbon a fellebbezés során ugyanazon érveket ismétli meg. Az előadott érvek mindenesetre teljességgel megalapozatlanok.
- 62 A Bizottság megjegyzi, hogy nem releváns a felperes azon érvelése, amely szerint az Elsőfokú Bíróság az SGL Carbon számára kedvezőtlen indítékot feltételezett. A bíróság megállapítása során ugyanis a Bizottság mérlegelési jogkörrel rendelkezik anélkül, hogy pontos matematikai képlethez lenne kötve.

- 63 A Bizottság előadja, hogy a fenti jogkör gyakorlásának felülvizsgálata során az Elsőfokú Bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes által adott figyelmeztetések a vizsgálat jelentős hátráltatásával jártak, és hogy ebben az összefüggésben nem volt szükséges megvizsgálni a kartell azon tagjának személyes indítékait, aki a figyelmeztetéseket adta.

A Bíróság álláspontja

- 64 Meg kell jegyezni, hogy az Elsőfokú Bíróság megállapította a megtámadott ítélet 312. pontjában, hogy súlyosító körülményként minősíthető az a tény, hogy a felperes más vállalkozásokat figyelmeztetett a Bizottság küszöbönálló vizsgálatáról, és a felperes állításával ellentétben ez a magatartás nem a közösségi versenyjog szabályainak meghatározott és önálló megsértésének minősült, hanem olyan magatartásnak, amely az eredeti jogsértést súlyosította. Az Elsőfokú Bíróság azt is megállapította a megtámadott ítélet ugyanezen pontjában, hogy az SGL Carbon célja a többi vállalkozás figyelmeztetésével ugyanis a kartell fennállásának titokban tartása és folytatása volt, amely erőfeszítései 1998 márciusáig sikeresek voltak.
- 65 Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 313. pontjában megállapította, hogy a felperesnek a 17. rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontjára tett hivatkozása nem releváns, figyelemmel arra, hogy ez a szabály a vizsgálat hátráltatását a kartell fennállásától független, önálló jogsértésnek tekinti, míg a jelen ügyben az SGL Carbon által adott figyelmeztetések célja a kartell folytatásának biztosítása volt, ami vitathatatlanul a közösségi versenyjog nyilvánvaló megsértésének minősül.
- 66 Végül az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 315. pontjában megjegyezte, hogy mivel a figyelmeztetések más vállalkozásoknak szóltak, azok túlmentek az SGL Carbon tisztán belső ügyeinek körén és a Bizottság vizsgálata egészének meg-
hiúsítására irányultak a kartell folytatásának biztosítása érdekében.

- 67 Meg kell jegyezni, hogy a fenti megállapításokkal az Elsőfokú Bíróság bizonyos számú ténybeli értékelést tett a felperes magatartására vonatkozóan.
- 68 Ezzel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az Elsőfokú Bíróságnak egyrészt csak a tények megállapítására van hatásköre, kivéve azt az esetet, ha az elé terjesztett iratokból megállapításainak tárgyi pontatlansága következne, másrészt pedig e tények értékelésére. A tények értékelése tehát – az elé terjesztett bizonyítékok meghamisításának esetét kivéve – nem minősül jogkérdésnek, amelyet – mint ilyen – a Bíróságnak kell megvizsgálni (lásd különösen a C-470/00. P. sz., Parlament kontra Ripa di Meana ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-4167. o.] 40. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 69 A felperesnek az arányosság és az egyenlő bánásmód elvének állítólagos megsértésére vonatkozó érveivel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 309. és 310. pontjában megállapította, hogy az SGL Carbonra kiszabott bírság a többi vállalkozás figyelmeztetése miatti növelése nem tűnt sem aránytalannak, sem diszkriminatívnak. Helybenhagyta a figyelmeztetések Bizottság általi minősítését is, amely szerint az az SGL Carbon által tanúsított hátráltató magatartás, amelynek célja a kartell eltitkolása volt, és amely súlyosító körülményként indokolta a bírság növelését.
- 70 Az Elsőfokú Bíróság e megállapításai nem tartalmazzak jogban való tévedést.
- 71 Az ítélkezési gyakorlatból ugyanis az következik (lásd különösen a fent hivatkozott Dansk Rørindustrie és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 240–242. pontját), hogy amíg a Bizottság a bírság alapösszegét a jogsértésre tekintettel állapítja meg, ennek súlyosságát számos más tényező alapján határozza meg, amelyek vonatko-

zásában széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkezik. A bírság meghatározása keretében a súlyosító körülmények figyelembevétele összhangban van a Bizottság a versenyjog tiszteletben tartásának biztosításából álló feladatával.

72 Ezért a harmadik jogalapot teljes egészében el kell utasítani

A negyedik jogalapról, amely a szankció a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése szerinti felső korlátja figyelmen kívül hagyására vonatkozik

A felek érvei

73 Az SGL Carbon előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a Bizottság által megállapított bírság meghaladja a szankciónak a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése szerinti felső korlátját. Az Elsőfokú Bíróság érvelése ebben a tekintetben jogsértő az indokolási kötelezettség megsértése miatt.

74 Az SGL Carbon először az Elsőfokú Bíróság által a bírság kiszámításánál figyelembe vett forgalom tekintetében elkövetett mérlegelési hibára hivatkozik. Az Elsőfokú Bíróság ugyanis nyitva hagyta azt a kérdést, hogy a Bizottságnak az 1999-es vagy a 2000-es év forgalmát kellett-e alapul vennie.

- 75 Másodszor az SGL Carbon előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdését és a *nulla poena sine lege* elvét. Ugyanis, az Elsőfokú Bíróság nem vette figyelembe azt a tényt, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése – mint szankciót előíró szabály – a jogszerűség elvének van alávetve. Ez az elv alkalmazandó mind a közbenső összegek, mint a kiszabott szankció végleges összege tekintetében.
- 76 Harmadszor a felperes előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette az egyenlő bánásmód elvét. Ebben a tekintetben az Elsőfokú Bíróság is megállapította, hogy a Bizottság számos tényezőt figyelembe vehetett volna a bírság végösszegének megállapítása során. Mindenesetre, amennyiben a Bizottság megválaszt egy meghatározott számítási módszert, azt következetesen és megkülönböztetéstől mentesen kell alkalmazni.
- 77 Végül az SGL Carbon az EK 253. cikkben meghatározott indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozik. Az Elsőfokú Bíróság ugyanis figyelmen kívül hagyta a Bizottság azon kötelezettségét, amely szerint indokolnia kell, hogy miért nem csökkentette a – más vállalkozáshoz hasonló helyzetben lévő – felperes esetében a bírságot. Az Elsőfokú Bíróság álláspontjával ellentétben a többi vállalkozás esetében adott bírságcsökkentés indokolásának szerepelnie kellett volna a vitatott határozatban.
- 78 A jelen jogalap keretében felhozott érvek összességére válaszul a Bizottság előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság jogszerűen utasította el a hivatkozott jogalap alapjául szolgáló érveket, amelyeket egyébként már első fokon is felvetettek. Ugyanis sem a Bizottság által kiszabott bírság végső összege, sem az Elsőfokú Bíróság által csökkentett összeg nem haladta meg a felperes világméretű forgalmának 10%-át.

- 79 A Bizottság előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság jogszerűen erősítette meg, hogy indokolt volt a kartell tárgyát képező termékekkel elért forgalmat figyelembe venni. Előadja, hogy a forgalmat számos más tényállási elemmel együtt vette figyelembe annak meghatározása céljából, hogy a felperes milyen mértékben tudta befolyásolni a grafitelektróda-piacot a jogsértés útján.
- 80 A 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében meghatározott felső korlát természetével kapcsolatban a Bizottság megjegyzi, hogy mivel a nagy nemzetközi vállalatok forgalma napjainkban jelentős, csupán a vállalkozás méretét figyelembe vevő rugalmas felső korlát teszi lehetővé azt, hogy a közösségi versenyjog megsértése miatt kiszabott bírság elrettentő hatással bírjon. Másrészt a fenti rendelkezés kellően pontos ebben a tekintetben annak biztosítására, hogy azon vállalkozások, amelyekre vonatkozik, nehézség nélkül megállapíthatják a várható bírság összegét.

A Bíróság álláspontja

- 81 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint (lásd különösen a 100/80–103/80. sz., *Musique diffusion française* és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1983. június 7-én hozott ítélet [EBHT 1983., 1825. o.] 117-119. pontját, valamint a fent hivatkozott *Dansk Rørindustri* és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 257. pontját), a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében megállapított 10%-os felső korlát az érintett vállalkozás világméretű forgalmára vonatkozik, mivel csak ez a tényező jelzi a vállalkozás jelentőségét és a piacra gyakorolt befolyását.
- 82 Másrészt az ítélkezési gyakorlatból következik (lásd különösen a fent hivatkozott *Limburgse Vinyl Maatschappij* és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 592. és 593. pontját, valamint a *Dansk Rørindustri* és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 278. pontját), hogy csak a bírság végső összegének kell a 10%-os felső korlátot

tiszteletben tartania. Következésképpen a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése nem tiltja azt, hogy a Bizottság a számítás egyes szakaszaiban a fenti korlátnál nagyobb közbenső összeget vegyen alapul, feltéve hogy a kiszabott bírság végső összege azt nem haladja meg.

- 83 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy amint az a megtámadott ítélet 367. pontjából következik, a Bizottság által kiszabott bírság összege a felső korlát alatt maradt.
- 84 A felperes azon érve tekintetében, amely szerint az Elsőfokú Bíróság a bírság összege tekintetében megsértette az egyenlő bánásmód elvét és indokolási kötelezettségét, elegendő megjegyezni, amint azt az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 367–370. pontjában megállapította, hogy a Bizottság a hivatkozott összeget számos tényező – különösen a jogsértés súlyossága és időtartama, valamint a kartellben részt vevő egyes vállalkozások sajátos jellemzői – figyelembevételével határozhatja meg.
- 85 Ebből következik, hogy a bírság kiszámításával kapcsolatos mérlegelési jogkörének gyakorlása során a Bizottság egyedi értékelést végezhet a bírság kiszámítására vonatkozó módszernek a különböző vállalkozásokra való alkalmazása tekintetében.
- 86 Ezért a fenti megfontolások összességéből következik, hogy az Elsőfokú Bíróság jogosan határozott úgy, hogy a kérdéses bírság összegének megállapítása szempontjából a felperes helyzete nem volt hasonló a többi vállalkozáséhoz, és így a Bizottság a vitatott bírság kiszámításának módszerét következetesen és diszkriminációmentesen alkalmazta.

87 A negyedik jogalapot el kell utasítani.

A védelemhez való jog megsértésére vonatkozó ötödik jogalapról

A felek érvei

- 88 Az SGL Carbon előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság jogiban való tévedést követett el annak megállapításával, hogy a Bizottság megfelelő iratbetekintést biztosított.
- 89 A felperes kiemeli, hogy az Elsőfokú Bíróság ezzel kapcsolatos megállapításai egymásnak ellentmondanak annyiban, amennyiben egyrészt ez utóbbi megállapította, hogy a Bizottság kimondta, miszerint a vállalkozások együttműködésével kapcsolatos dokumentumok nem képezik részét az ügy belső iratainak, hanem a vizsgálat azon iratai között szerepeltek, amelybe a vállalkozások betekinthettek, másrészt az Elsőfokú Bíróság kifejtette, hogy a belső iratok tartalmaztak olyan információt, amely releváns volt a felperes védelme szempontjából, mivel azok a vállalkozások együttműködésével voltak kapcsolatosak és hatással voltak a bíróság megállapítására.
- 90 Az SGL Carbon szerint az Elsőfokú Bíróság azon megállapítása is téves volt, amely szerint a meghallgatási tisztviselő csak a közigazgatási eljárás jogszerűségének értékelésével kapcsolatos, vagyis a megalapozott panaszokat volt köteles a Bizottság biztosainak testületével közölni.
- 91 A Bizottság előadja, hogy elfogadhatatlan az az érvelés, amely szerint a felperesnek nem tekinthetett be megfelelő módon az ügy irataiba, figyelemmel arra, hogy ez nem jogi kérdés, hanem az Elsőfokú Bíróság által megállapított tényállás része. A

Bíróságnak nincs hatásköre e megállapítások vagy a tényállás megállapítása érdekében az Elsőfokú Bíróság által elfogadott bizonyítékok vizsgálatára. A jogalap mindenesetre megalapozatlan.

- 92 A Bizottság előadja, hogy a felperes maga is elismerte a grafitelektróda-kartellben való részvételét, az Elsőfokú Bíróság pedig megállapította, hogy az SGL Carbon e kartell egyik résztvevője volt, és a vállalkozás bevallotta a jogsértést. A felperes nem csupán elmulasztotta a Bizottság erre vonatkozó megállapításainak vitatását, hanem az engedékenységi közlemény kedvezményeiben is részesült.
- 93 A Bizottság előadja végül, hogy a felperesnek a meghallgatási tisztviselő jelentésére vonatkozó érvét mint elfogadhatatlant, el kell utasítani azzal kapcsolatos új tényezők hiányában.

A Bíróság álláspontja

- 94 Meg kell állapítani, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartása minden olyan eljárásban, amely szankció, különösen bírság vagy kényszerítő bírság kiszabásához vezethet, a közösségi jog alapelvét képezi, amelyet a közigazgatási eljárás során is biztosítani kell (lásd különösen a C-194/99. P. sz., Thyssen Stahl kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-10821. o.] 30. pontját).
- 95 A felperesnek az ügy irataihoz való hozzáféréssel kapcsolatos érveit illetően elegendő megjegyezni, hogy a felperes nem jogi kérdésre hivatkozik, hanem a tényállásra. Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 39–41. pontjában megállapította, hogy az iratbetekintésre vonatkozó kérelem tárgya nem valamely lista, vagy a dokumentu-

mok tartalmának nem bizalmas összefoglalója volt. Másrészt az Elsőfokú Bíróságnak a megtámadott ítélet fenti pontjaiban tett, a közigazgatási eljárás során bizonyos dokumentumok kezelésével kapcsolatos megállapításai nem mondanak ellent egymásnak.

- 96 Ami a felperesnek a meghallgatási tisztviselő záró jelentésével kapcsolatos érveit illeti, elegendő megjegyezni, hogy az irányadó időszakban annak nem kellett azt vizsgálnia, hogy a belső iratok minősítése helyes volt-e, vagy sem, illetve hogy a Bizottság köteles volt-e a belső irataihoz hozzáférést engedni, arról listát vagy a bizalmas iratok összefoglalóját rendelkezésre bocsátani.
- 97 Az állandó ítélkezési gyakorlatból ugyanis az következik, hogy valamely dokumentum közlésének egyszerű hiánya csak akkor minősül a védelemhez való jog megsértésének, ha az érintett vállalkozás bizonyítani tudja egyrészt, hogy a Bizottság ezen iratra támaszkodott a jogsértés fennállásával kapcsolatos kifogásának alátámasztására, másrészt hogy a kifogás csak ezen iratra hivatkozással bizonyítható (lásd különösen a 107/82. sz., AEG kontra Bizottság ügyben 1983. október 25-én hozott ítélet [EBHT 1983., 3151. o.] 24–30. pontját, valamint a 322/81. sz., Michelin kontra Bizottság ügyben 1983. november 9-én hozott ítélet [EBHT 1983., 3461. o.] 7–9. pontját).
- 98 A Bíróság azt is megállapította erre vonatkozóan, hogy az érintett vállalkozásnak kell bizonyítania, hogy a Bizottság által a vitatott határozatban elfogadott következtetés más lett volna, ha a dokumentumot – amelyet a vállalkozással nem közöltek, és amelyre a Bizottság a jogsértés megállapítása során támaszkodott – bizonyítékként elutasították volna (lásd a C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-123. o.] 73. pontját).
- 99 A fenti megfontolások összességéből következik, hogy az Elsőfokú Bíróságnak a megtámadott ítélet 50-54. pontjában szereplő, a meghallgatási tisztviselő jelentésével kapcsolatos megállapításai sem tartalmaznak jogban való tévedést.

100 Az ötödik jogalapot tehát el kell utasítani.

A felperes fizetési képességének figyelmen kívül hagyására vonatkozó hatodik jogalapról

A felek érvei

- 101 Az SGL Carbon előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 370–372. pontjában nem vette figyelembe, hogy a felperes fizetési képessége jelentősen gyengült a más versenyhatóságok által kiszabott magas bírságok, valamint a harmadik államokban fizetendő jelentős összegű kártérítések és késedelmi kamatok miatt. Következésképpen egy további jelentős összegű bírság kiszabása a vállalkozást a csőd szélére sodorná.
- 102 A felperes álláspontja szerint azzal, hogy elfogadta a Bizottság ezzel kapcsolatos megközelítését, az Elsőfokú Bíróság megsértette az arányosság elvét, valamint a vállalkozásnak a vállalkozási szabadságból eredő jogainak, valamint tulajdonjogainak védelmét. Az Elsőfokú Bíróság megállapításaival ellentétben a Bizottság köteles lett volna a felperes fizetési képességét megvizsgálni és figyelembe venni.
- 103 A Bizottság álláspontja szerint szabályszerűen gyakorolta a bírság összegének megállapításával kapcsolatos mérlegelési jogkörét és semmilyen ok nem volt a kiszabott bírság csökkentésére.

- 104 A Bizottság hozzáteszi, hogy az Elsőfokú Bíróság nem követett el jogban való tévedést annak megállapításával, hogy nem volt köteles a bírság összegének megállapítása során az érintett vállalkozás pénzügyi helyzetét és fizetési képességét figyelembe venni.

A Bíróság álláspontja

- 105 Először is emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság a bírság összegének meghatározása során nem köteles figyelembe venni az érintett vállalkozás veszteséges pénzügyi helyzetét, mivel egy ilyen kötelezettség elismerése indokolatlan versenyelőnyhöz juttatná a piaci feltételekhez legkevésbé alkalmazkodó vállalkozásokat (lásd 96/82-102/82. sz., 104/82. sz., 105/82. sz., 108/82. sz. és 110/82. sz., IAZ International Belgium és társai kontra Bizottság ügyben 1983. november 8-án hozott ítélet [EBHT 1983., 3369. o.] 54. és 55. pontját, valamint a fent hivatkozott Dansk Rørindustrie és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 327. pontját).
- 106 Meg kell azt is jegyezni, hogy ezt az ítélkezési gyakorlatot nem lehet az iránymutatás 5. pontjának b) pontja alapján megkérdőjelezni, amely szerint a vállalkozás valós fizetőképességét kell figyelembe venni. Ez a fizetőképesség ugyanis csak a „sajátos társadalmi környezetben” játszik szerepet, amely azt jelenti, hogy bírság megfizetésének milyen következményei lehetnek, különösen a munkanélküliség emelkedésére vagy a termelési láncban az érintett vállalkozáshoz képest feljebb vagy lejjebb álló szektorban a gazdasági helyzet romlására tekintettel (a fenti 37. pontban hivatkozott Tokai Carbon és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 371. pontja).

- 107 A felperes nem terjesztett elő ilyen helyzet fennállására vonatkozó bizonyítékot.

- 108 A felperesnek a gazdasági tevékenység szabad folytatására és a tulajdonjogra vonatkozó érveivel kapcsolatban elegendő azt megjegyezni, hogy ezek az elvek a közérdeknek vannak alárendelve, és azokat nem kell figyelembe venni a közösségi versenyjog megsértéséért kiszabott bírság megállapítása során.
- 109 A fentiekre figyelemmel az Elsőfokú Bíróság helyesen állapította meg, hogy a Bizottság nem tévedett jogilag azzal, hogy elutasította a felperes rossz pénzügyi helyzetére vonatkozó jogalapot.
- 110 A hatodik jogalapot így el kell utasítani.

A késedelmi kamat megállapításának jogellenességére vonatkozó hetedik jogalapról

A felek érvei

- 111 Az SGL Carbon előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság nem vizsgálta meg a késedelmi kamat megállapítására vonatkozó érveit. Ezért a megtámadott ítélet hiányos és nem alapozhatja meg az e kérdéssel kapcsolatban előadott jogalap elutasítását.
- 112 A Bizottság megjegyzi, hogy az Elsőfokú Bíróság jogszerűen hagyta helyben a késedelmi kamatra vonatkozó határozatot és részletesen indokolta ezzel kapcsolatos megállapításait. Az Elsőfokú Bíróság utalt különösen a Bizottságnak az ilyen késedelmi kamatok megállapítására vonatkozó hatáskörével kapcsolatos állandó ítélkezési gyakorlatra.

A Bíróság álláspontja

- 113 Meg kell jegyezni, hogy az Elsőfokú Bíróság a fenti jogalapra válaszul a megtámadott ítélet 475–478. pontjában hivatkozott az állandó ítélkezési gyakorlatra, amely szerint a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése értelmében a Bizottságra ruházott hatáskör magában foglalja a bírság megfizetése határidejének, valamint azon időpontnak megállapítását, amelytől késedelmi kamatot kell fizetni, csakúgy mint a késedelmi kamat mértékének, valamint a határozata végrehajtásával kapcsolatos részletes rendelkezések megállapítását.
- 114 Ugyanis a Bizottság e hatáskörének hiányában a vállalkozások előnyhöz juthatnának fizetési késedelem esetén, ami gyengítené a szankciók hatását.
- 115 Az Elsőfokú Bíróság ezért helyesen állapította meg, hogy a Bizottság jogosan állapította meg a piacon egy közepes hitelező által érvényesített, magasabb kamatmértéket, ami szükséges volt ahhoz, hogy visszatartsa a vállalkozásokat a bírság megfizetése során az időhúzásra irányuló magatartástól.
- 116 Az Elsőfokú Bíróság végül arra a következtetésre jutott, hogy a Bizottság nem lépte túl mérlegelési jogkörét a vitatott kamatmérték megállapítása során.
- 117 Meg kell jegyezni, hogy az Elsőfokú Bíróság e megállapításai nem tartalmazzak jogban való tévedést.
- 118 A hetedik jogalapot ezért el kell utasítani.

119 A fenti megfontolásokból következően a fellebbezést teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

120 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján, amelyet ugyanezen szabályzat 118. cikke értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, a Bíróság a peresztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Az SGL Carbon AG-t, mivel peresztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) A fellebbezést elutasítja.

2) Az SGL Carbon AG-t kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások